

COPIAMTHËÃONI

Boa vista 30 de agosto de 2000

Awei, hapënaha **Manausha** napë pëkuma, napë pëni.

Kamiyama ki urihipë haniprai withë ãha yanomae yama ki kãe **hereamomahe**.

Hayaxinani kamiyama ki wãrima.

Hapënaha akuma:

kahowama kini urihipë haniprai tēhë thë totihi tha?

Aku tēhë kamiyama ki ãhwama.

Kamiyama kini urihiyama a **hanipraipihioimi** ihi yanomae yama kini yama thë **peximaimi**.

Inaha yama ki kuma.

Kamiyama ki **kōkapraipihioimahe** inaha napë pëkuma.

Awei, yanomae **yamakikōkapruupihioimi**.

Yanomae yama ki kōkapraritēhë yama ki uttiprario inaha yama ki kuma.

Kamiyama kini **urihiyama** a **noamaimahi** yaroyama ãnoamama.

Yama thë urihiyopi peximaimi

Keniprofessor Yanomami

Boa Vista 30 de agosto de 2000

Nós professores encontro **Manaus**.

Kamiyanomae yama ki kōkamuwithëã

Yama ki **kōkamutēhëthë yai totihioma** kuë yaro kami ya xi yaitopraru mahi yama ki kōkamutēhë yama ki yai totuhu mahioma yaro kami ya xitopraru xoa.

Inaha yama ki kuai tēhëthë yai totihi. Yama ki kua mãotēhë winaha yama ki kuai pētha?

Kuë yaro kamiyama ki kōkamumayanomae yama ki mao tēhë winaha thë kua pētha?

Kamiyama ki **prohesomuwi** yama ki pairio mãotēhëthë yai totihiproimikuë yaro kamiyanomae yama ki **pairioma**.

Inaha thë yai kuo tēhëthë xiro totihi.

Inaha yama ki kua yaro proheso yama ki kurarioma.

Yama ki kuai tēhëthë yai totihioma, kuë yaro komiyama ki xitopraroma thë yai totihi mahioma yaro.

Kamiyanomae yama ki **komi kōkamoma**. Hapënaha yama ki kōkamukuoma:

Parawu theri kupëxë, **Okarasi** pitherixë, **Watoriki** therixë, **Xitei** theri kupëxë, **Papiu** theri kupëxë,

Catrimani theripëxë, **Hawarihi xapopë** theripëxë, **Ajuricaba** theripëxë, **Marauia** theri axë, **Maturaca** axë.

Inaha kamiyanomae yama ki kuowiyama ki kōkapruutēhë yama ki orayoma. Kuë yaro yama ki xikomito praroma.

Awei, hapënaha yama ki pree kuoma. yama ki kãe totihipronimiyaro, yama ki komixuhurumu mahixoa.

Hapënahayama ki kuamayaro.

Napë pëni kamiyama ki **urihipëhamipihioima** yaro, yama ki yai xuhurumu xoa.

Hapënaha thë ãthamahe **dividi** thë ãthama yarohë yama ki xuhurumu xoa, **dividi** thë ãkakure yama ki urihipëhamiphioima. **Hweikamiyama ki urihipëpaxio**, hweiaithë pë urihipëpaxio. Inaha thamahe,

kutaoma.

Dário Vitório professor yanomami

	Yano pë	Yanomae thë pë	Hiramatima thë pë
	CATRIMANI		
1	Arapariutheri	12	4
2	Hawarihixapopëutheri	87	17
3	Maamapitheri	45	6
4	Maimasihipitheri	55	12
5	Mauuxiutheri	121	18
6	Mauuxixiutheri	67	22
7	Pookohipiitheri	40	19
8	Poratheri	16	6
9	Rohahipiitheri	91	14
10	Wakathautheri	53	10
	XITEI		
11	Hoayautheri		8
12	Kitaotheri		10
13	Moneatheri		3
14	Parimatheri		8
15	Watatasietheri		10
16	Yopëpëkitheri		31
	PAPIU NOVO		
17	Pakirapiutheri	74	47
	MALOCA PAPIU		
18	Hapakaxitheri	39	14
19	Herou	14	9
20	Maharautheri	14	10
21	Remoripitheri	26	13
22	Sikayamapiutheri	35	19
23	Surinapitheri	22	14
24	Wakahosipiutheri	19	15
25	Xokathatheri	14	12
26	Xokathatheri	14	12
	DEMINI		
27	Watorikitheri	112	45
	TOOTOTOBİ		
28	Apiahi kitheri	39	11
29	Kokoi utheri	105	28
30	Okarasipitheri	27	11
31	Pia utheri	76	27
32	Wanapiutheri	18	13
	PARAWA U		
33	Atapaya theri	15	3
34	Parawa u	28	8
35	Posto Yano	106	30
36	Raharapi theri	18	4
37	Uxiximapi utheri	38	11
38	Weyëkuwei theri	34	9

Titoyaniyathëpëwaisipëhramai hetua.

Titoyaniyanomae yathëpëimi tiki ihetua.

Titoya kiai paxia.

Tito Xitei theri e thë ãoni

HeitëhëXokothaha eskora a kopemayaro yapihi yayitopraru mahia.

Kami ya Xokotha theriyama ki pihimohotimi.

Thuëthëpëni esikora tami xache, ai yanohamithëpëpihi mohotixoa.

Miúdo Papi utheri

Awei, hapëinaha kamiya pihipree kuumahipaxio. Kami ya

eskoramou mahiyaroyanomae yathëpëpree hiramaitotihiyarokuë yarokamiyani xaarihamiyathëpëpree hiramaitotihimahi kuwëyaro kamiya xipreetopraru mahiyaro.

Mosarildo ethë ãoni

Hweitihi esikorahami yama ki hanakayoni yama kinoa xaari thayu ihi xaari thë ã yayi kua.

Hapanapëpëniyamakihi hira kini yamiyanomae yamaki hiramayounomthioinahanapëpëkuu

Máριο ethë ãoni

Kariperothë ãoni

Kamiyanomae yamakini karipero yama pëpeximaitakahowamakipihihorekuu puo makikami

yanomae yama kina ripero yama pëno waxu maki FUNAI pëpree horepëhathoinaha kami

yanomae yama kipihipreekuu.

Kamiyanomae yama kiãpree kohipëmahiyaro.

¡Awei, maprarioma

Mosarildo Hawarihixapopë utheri